

1909-1913

IRODALOM.

A régi Budapest.

A budapesti építőmesterek, kőműves-, kőfaragó- és ácsmesterek ipartestülete »Építő munkavezetők könyvtára« címmel könyvsorozatot ad ki, melynek kiadásával arra törekszik az ipartestület, hogy a munkavezetőket szakmájukban kiművelje és úgy a hazai, mint a külföldi építőművészet remek alkotásaival őket megismeresse.

Az ipartestület első sorban olyan kisebb terjedelmű zsebfarmájú könyveket ad ki, amelyekben szakemberek népies és világos nyelven, teljes szakszerűséggel az építő-ipar gyakorlásához szükséges szaktudományokra oktatják a munkavezetőket. Beilleszt azonban kiadványainak sorozatába néha olyan műveket is, melyek az építőművészet történetét általánosságban tárgyalják, vagy pedig a különböző építési korszakok emlékeit ismertetik művészeti szempontból. Igen fontos képző és nevelő hatása van tehát ennek a könyvsorozatnak, amelynek a 18. kötete jelent meg most.

Az új kötetben, melyet Bárczy István polgármesternek ajánlott az ipartestület, Petrik Albert építész »A régi Buda-Pest építőművészetét« ismerteti.

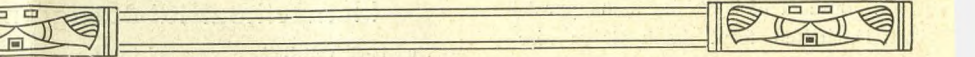
Első fejezetében nagy vonásokban tömörre fogott ismertetését adja a régi Buda és Pest városoknak egészen a török ura-

lom alól való felszabadulás idejéig. Az a vizontagságos mult, mely a kettős városnak osztályrészül jutott, önmaga magyarázza meg, hogy miért maradt reánk csak igen kevés emléke az elmúlt századoknak. Pedig még a renaissance művészetek kezdő korában is, amint egykorú krónikások írják, Budavára az európai királyi székvárosok igazi gyöngye volt.

Második fejezetében a könyv az egyházi építkezés emlékeit ismerteti. A harmadik fejezetben a profán építkezés emlékei vannak ismertetve. Először azok a kisebb polgári lakóházak, amelyek már csak igen kis számban találhatók városaink területén. Keskeny utcai homlokzatú s igen mély udvari házikók ezek, boltozatos alacsony helyiségekkel. A jobb módú polgárság emeletes háza már legtöbbször falpillérekkel, hermákkal és urnákkal díszített kapuzatokkal bírnak. Igaz, hogy ez a kapu képezi úgyszólván az összes művészi értékkel bíró részét a háznak.

Végül a negyedik fejezetben a temető művészetéről van szó. A szerző itt is úttörő munkát végzett, épp úgy, mint a könyv előbbi fejezeteinek megírásával és anyagának összegyűjtésével tette. Írásban és képből több művészi értékű síremléket ismert meg benne a XVIII. század végétől és a XIX. század elejétől, melyekre eddig senki nem fordított figyelmet.

A könyv írójának a felsorolt és eddig még kellő figyelemre nem méltatott építési emlékek ismertetésén kívül az a célja

is volt, hogy a nyilvánosság figyelmé városunk e még kevés számban fennálló emlékeire felhivassék s azok alkalmas módon a nyomtalan elpusztulás elől megvéddesenek. Ez a szempont vezet minket is, midőn a könyv számos érdekes képét lapunkban bemutatjuk.

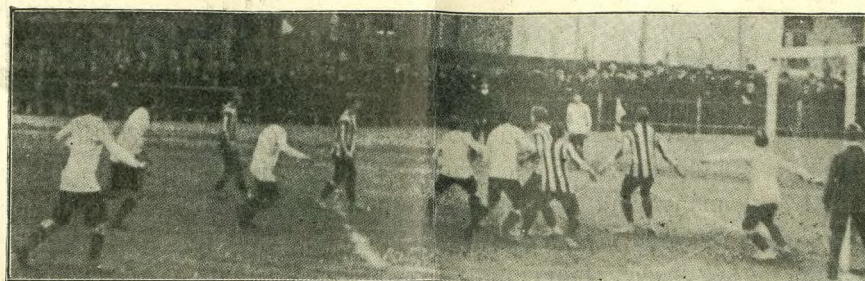
Vértessy Gyula »Magyart a magyarnak« jelszóval és »Az élet« cím alatt Singer és Wolfner kiadásában bocsátotta közre legújabb novelláit. A cím ügyesen és helyes érzékkel van megválasztva. A könyvben tényleg feltehető az élet a maga tarka-barkaságában, a maga szüntelen változatoságában, a maga kimeríthetlen érdekességében. Vigat és szomorút, komolyat és megnevettetőt, szerelemről zengőt és a hivatal poros aktái közé vezetőt egyaránt találhatunk ebben a szellemesen megírt kötetben, amelyből megismerhetjük az igazi Vértessy Gyulát, az ügyes és választékos magyar író, az ötletes meseszöveget és az izléses, finom embert. Rövidre fogott elbeszélésein végigvonul a magyar szív nemessége és a magyar ember gondolkodásának előkelősége. Megfigyeléseit néhány markáns megjegyzéssel képes visszaadni. Kevés szóval sokat mond, ami napjainkban, amikor sok szóval is semmit sem

szoktak mondani, rendkívül nagy erény. »A tanácsos úr«, »A háztetőn«, »A család támasza«, »Készülődés az új életre«, »Az istentagadó« avagy az e heti számunkban mutatóul közölt »Találkozás« című elbeszélés egy-egy apró remeke a magyar elbeszélő irodalomnak. »Az élet« 2 korona 50 fillért kapható minden hazai könyvkereskedésben. Rendeléseket elfogad az »Ország-Világ« kiadóhivatala is.

„Pasztellek“ cím alatt Vértessy Mátýástól tízenégy novella jelent meg. A hozzánk jutott példányon a »második kiadás« jelzést olvassuk, ami tekintve, hogy a könyv alig néhány hete került a piacra, nagyon öröndetes jelenség. A kötet címe nem tetszik, mert nem találjuk helyén valónak, ha magyar író magyar nyelven megjelenő művének, amely tehát ebben a magyar nyelvű kiadásban ugyebár kizárólag a magyar közönségnek szól, olyan címet ad, hogy minden magyar ember a fejét törí azon, mit is akar jelezni ez a cím? Hát kérem, ez azt jelenti, hogy szerző a tolla hegyére vett tárgyat felaprózza legkisebb részeire és ezeket is a leggondosabban kidolgozza, ahogyan a pasztell-képek készülnek. Vértessy Mátýás tényleg nagy figyelmet fordít témái megválogatására és azoknak a legminuciózusabb részletekben való előadására. Sőt tán ez az egyetlen hibája a

Vér Mátyás egyéniségének. Azt mondhatnók, keresi a rendkívülit, azt kapja fel, ami excentrikus, abban leli örömet, ami frappáns, megkapó. Ezzel ugyan tényleg kiválik a sablonos kötetek közül az ő műve, de bizony az egyes elbeszélések sokszor nélkülözik a természetességet, a kellemesen cserdülő patakhhoz hasonlatos, nyugodt folydogálást. Méltóztassanak elképzelni egy ebédet, amely csak osztriga, kaviár és más hasonló pikantériákból van összeróva, az ugyebár ideig-óráig jól esik, de bezzeg végül mégis csak megkivánjuk a mi mindennapi eledelünket, az izletes jó marhahúst. A Vér Mátyás vénája erősen kedveli a rendkívülit és ennek érdekfeszítő módon való feldolgozását. A valódi művészet pedig az irodalomban is egyedül a természetesség, a kedves, gördülékeny formába helyezett mindennapiság. E heti számunkban mutatoul közöljük a kötetből az »Éva kisasszony« címűt, amelyből olvasóink meggyőződést szerezhetnek állításaink helyességéről. Ennek dacára Vér Mátyás kiváló tehetségű író, akit akkor fogunk csak alapjában megélvezhetni, ha többé nem fogja keresni a rendkívüliséget.

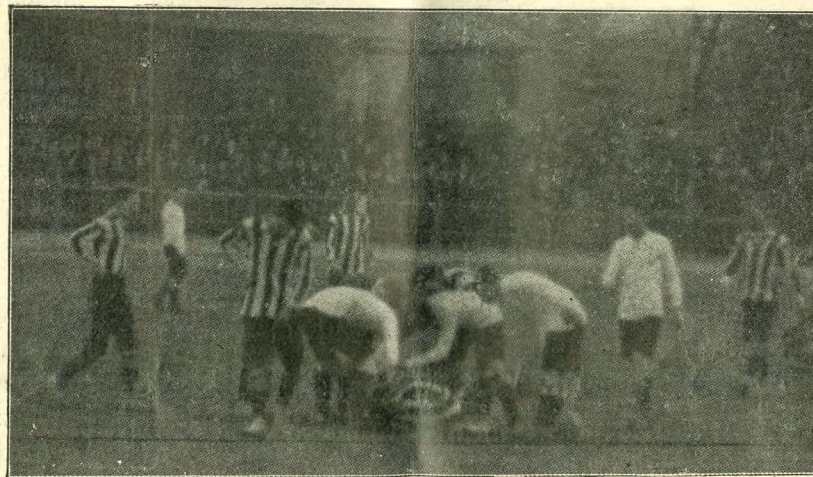
Ifj. Gebé Andor nyugalmazott teológiai tanár igen tanulságos és napjainkban felette fontos könyvet adott közre »Bosnyákország történelme a legrégibb időtől a magyar fenhatóság alatt« címen. Rendkívül érdekesen mondja el a történelmi fejleményeket attól az időtől fogva, amikor Kálmán király 1102-ben Boszniát elfoglalja és a magyar koronához csatolja. Részletesen tárgyalja az okkupáció eseményeit 1878-ból és bemutatja mindazon okmányokat, amelyekkel az annektálást 1908. októberében közhírré tették. Ez a becses mű most, amikor korrekt eljárásunk miatt nemcsak a szomszéd szerbekkel gyűlt meg a bajunk; hanem az európai hatalmakkal sem tudtuk tisztázni a helyzetet, nagy szolgálatot tesz a közvélemény irányítása szempontjából. Bosznia ősz idők óta a magyaroké volt. Ismétetlen folyt fiaink drága vére, hogy a mienk maradhasson. Joggal követelhetjük tehát, hogy a magyar korona

Izgalmas jelenet az osztrák kapu előtt.

Heves támadás az osztrák csapat ellen.

Egy osztrák játékos megsebesülése.

Kaulich Rezső felvételei.

Nemzetközi labdarugó-mérkőzés Budapestén.

Március 14-én volt Budapestén az idei első nemzetközi labdarugó-mérkőzés, melynél a Magyar Testgyakorlók Köre állt szemben a Wiener Sport Club osztrák csapattal. A szép küzdelemből a magyar fiúk kerültek ki győzedelmesen, amennyiben 2 : 0 arányban verték el az osztrákokat.

birtokának véglegesen elismerjék. Az értékes történelmi tanulmány Ungvárott rendelkezhető meg a szerzőnél. Ára 3 korona. Krétapapírra nyomott diszplédány ára 10 korona.

Két verskötet. Egyszerre

két verskötet megjelenéséről számolunk be. Az egyiknek címe »Könnycseppek«, írta S. Remsey Giza. Bármily udvariasak akarnánk is lenni szerzővel, mint hölgygyel szemben, ki kell jelentenünk, hogy verseit nem értjük meg. Sok panasz, fájdalom, életunság nyilatkozik meg bennük, de nem tudjuk meg, hogy miért? Pedig a folytonos, megokolatlan panasz és kesergés unottá válik, ha egy egész kötetet keresztül hangoztatják. Aztán vannak olyan versek is a kötetben (például a »Meggiszülettem« című), aminőket csak önkivületi állapotban ír az ember, de akkor sem a nyilvánosság számára, nehogy megmosolyogják. A könyvet a tartalomnak megfelelő lehetetlen rajzok díszítik. — A másik kötetnek »Meghitt órák« a címe, szerzője dr. Vissnyovszky Rezső. Meleg poétaszív árad ki ebből a kötetből s ezek az egyszerű, keresetlen hangon megírt versek sokkal inkább méltók az elolvasásra, mint azok a raffinált, hideg cinizmussal megírt poémák, melyektől úgy hemzseg az újabb irodalom s melyekből az értelmet — ha egyáltalán van bennük — csak hosszas fáradozás után lehet kihámozni. Vissnyovszky a szelíd, meghitt érzelmek poétája s több hangulatos, szép verse ragadta meg figyelmünket. De ha műveit egy kissé jobban megrostálta volna, csak előnyére vált volna kötetének. A könyv ára két korona. (M.)

»Könnycseppek« cím alatt egy kis verses füzet jelent meg, mely Vischer Jánost vallja szerzőjének. Amilyen igénytelen a könyv kiállítása, épp oly igénytelen a belső tartalma is. Néha itt-ott megcsendül ugyan egy-egy őszinte hang Vischer verseiben, de mégis az a véleményünk, hogy azokkal még korai volt a nyilvánosság elé lépnie. A könyv ára két korona.